

KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

de

AAMBINDER

Gereformeerde Gemeente Aalburg

30/08/2018
jaargang 96

nr **48**

Van 1980 tot 1988 wordt de gemeente gediend door ds. A. Hofman. Na zijn overlijden, op 10 november 1990, schrijft ds. A.F. Honkoop onder meer: 'Ds. Hofman is heengegaan, heeft de rust mogen ingaan, welke de Heere voor Zijn volk bereid heeft. Na een zeer arbeidzaam leven is zijn taak hier geëindigd en mag hij thans dat werk verrichten, waartoe Christus Zijn Kerk heeft

gekocht en ook toebered, namelijk de eeuwige verheerlijking van Gods grote Naam. Zaterdagavond bereikte ons het bericht dat br. Hofman was overleden en het is met weemoed dat we hem nastaren. Eén dag voor zijn verjaardag waarop hij 78 jaar zou worden, is hij Thuisgehaald. Het is voor hem waar geworden: Beter is de dag des doods dan de dag dat iemand geboren wordt.'

Een ware bidder

Daar was nogal wat aan voorafgegaan voordat dit van Saulus van Tarsen gezegd werd. En ook voordat Ananias ervoor ingewonnen is om te gaan naar die man die bad. De blijde rei van het ‘Zie, hier ben ik, Heere’ veranderde spoedig in de weeklacht en het geschrei van het ‘Heere, ik heb uit velen gehoord van dezen man, hoeveel kwaad hij Uw heiligen in Jeruzalem gedaan heeft’.

Want zie, hij bidt.
Handelingen 9:11

Het kan verkeren in het leven van Gods knechten en kinderen: zo zijn ze bereid en goedsmoeds, maar het volgende ogenblik wensen ze dat de Heere een ander uitkoos voor de taak. Het gaat nogal eens andersom in het leven der genade. Volgen is een genade die beproefd wordt.

Echter, voor een biddend, uitverkoren vat hoeft Ananias niet bang te zijn. Wat een bemoediging voor Ananias dat er geschreven staat: ‘Want zie, hij bidt’. Gevouwen handen kunnen nu eenmaal niet tegelijkertijd gebalde vuisten zijn. Gesloten ogen spuwen geen vuur. Zuchtingen hemelwaarts blazen niet tegelijkertijd dreiging en moord. Je kunt niet én vijand én vriend tegelijk zijn.

De man die daar bidt, is tam gemaakt, neergeslagen, ontvankelijk gemaakt, heilbegerig, enzovoort. Hij is een vat. Broos en teer. Over dit vat heeft de hemelse Pottenbakker alle macht en zeggenschap. Uitverkoren. Hieruit blijkt het vrije van Gods ontferming en welbehagen. Saulus is Gods maaksel, gescha-

ds. H. Hofman,
Kalamazoo (VS)

pen in Christus Jezus tot goede werken, welke God voorbereid heeft, opdat wij in dezelve zouden wandelen (Ef. 2:10). Nee, voor zo’n man hoeft je niet bang te zijn.

Drie dagen en drie nachten

Kom, neem het bovenstaande eens ter harte. Saul bidt gedurig, zo staat er eigenlijk. Onafgebroken. Drie dagen en drie nachten. Wat is er veel te bewenen en te betreuren. Wat is er veel te belijden. Gelukkig als de Geest der genade en der gebeden er dan is die het je voorzegt. Die Geest Die onze zwakheden mede te hulp komt. Dan ben je blind, en toch zie je. Als stervende, en zie, wij leven. Als getuchtigd en niet gedood. Als verleiders en nochtans waarachtig. Als nietshebbende en nochtans alles bezittende.

Let wel, de Heere zegt niet tot Saulus dat hij bidt. Er is geen sprake van dat de hoge en heilige God zondaren gaat meedelen dat ze écht bidden. Helaas doen velen dat in onze dagen wél bij anderen. Je hoort er ook bij. Je ziet het toch, je voelt het toch óók? Bidden is zo spoedig ‘echt’. Zo worden velen vertroeteld en opgebouwd in hun eigen geloof en bekering. De vrucht is dan doorgaans de Heere te willen dienen mét dat geloof.

Je ontmoet minder mensen die geleerd hebben wat de Heere eerst tegen Saulus had gezegd: ‘Saul, Saul, wat vervolgt gij Mij?’ Moet dat dan eerst? Moeten we dan allemaal eerst een vervolger worden van God en alles wat met God en Zijn dienst te maken heeft? Nee, dat moet helemaal niet, maar de zaak is dat het gebeurt bij ieder mens van nature! En de man die bidt in Handelingen 9 is dáár nu aan ontdekt. En dat is nodig. Want echt, als Christus uw alles zal zijn, zullen u en ik niets zijn.

Gehoord en gezien

Dus dan maar niet bidden? Ach, zeg dat eens tot een ziel in nood! Ze kunnen het geen bidden noemen en toch doen ze het. De Heere zegt wél op een andere plaats dat het gebed is gehoord, en dat de tranen gezien zijn (Hizkía). Maar dat is wat anders dan de mededeling dat het gebed ‘echt’ was. Tevens blijkt uit dit Schriftgedeelte dat de Heere, de Hoorder der gebeden, de naam, de straat, het huis en de naam van zo’n bidder kent (vers 11). Gij

In dit nummer

- 6 Nauwelijks zalig, of bijna zalig
- 9 Bijbellezen in de grondtaal?
- 20 Jefta’s dochter [1]

- 2 Een ware bidder
- 3 De vierde bede in het Gebed des Heeren [34]
- 4 Verkenning van het vastgestaafd verbond [3]
- 5 De droefheid naar God [3]
- 7 Dichterbij Dordt
- 8 Vinger aan de pols [2]
- 10 Uit vroeger jaren: Een ledeboeriaanse evangeliste
- 11 Onze enige Troost
- 12 Jeugdtribiek
- 13 Boekennieuws
- 14 Kerknieuws
- 14 Berichten
- 15 Kerkdiensten

die God zoekt in al uw zielsverdriet, houdt aan, grijpt moed, uw hart zal vrolijk leven.

Waarom is het zo belangrijk, ja cruciaal dat een mens bidt zoals Saulus? Heel eenvoudig, omdat dáár reeds het werk van Christus zo openbaar komt. Hoe dan? Wel, als je zó door Gods hoge hand uit je zondige bestaan wordt gehaald, en dat bestaan leert inleven, en dán nog de moed overhoudt om te bidden, dan is dat te danken aan die Ene, Die bidt. Die Ene, Die de wacht houdt bij en voor een mens die met zijn vonnis op zak loopt. Die Ene, Die voor de wanhoop bewaart. Wonderlijk toch, als in je gebed zo de ogen op Hem gericht raken. En voor zover ik in Zijn voorbede besloten ben, bid ik echt. Dan gaat de deur open in het dal van Achor. En de mond mag zich wijd openen. Ik zal hem vervullen (Ps. 81).

‘Want zie, hij bidt’. Heeft de Heere dat al van u en mij, van jou gezegd? U hoeft mij niet de dag, het uur en de minuut van uw bekering te vertellen. Evenmin een lang verhaal van wonderlijke uitredingen. Of wat u allemaal weet en hebt geleerd. En het hoeft ook niet allemaal zo mooi of sluitend te klinken. Wat wordt er mooi gebeden. Vertel mij slechts of u bidt. Niet of u het kán, maar of u het doet. Niet dat het zo goed ging, maar dat het gebeurde. O God, wees mij de zondaar genadig.

Een luciferdoosje

Ik las eens van een gezelschap van Gods kinderen waar een luciferdoosje rond ging met het verzoek om hierin een aantal erwten te deponeren, al naar gelang het aantal keren dat er écht en in der waarheid gebeden was. Uiteindelijk deed een godzalige vrouw er twee erwten in...

Toen dit verhaal bij een predikant terecht kwam, gaf hij aan dat hij geen vrijmoedigheid gehad zou hebben er zelfs maar één erwt in te stoppen. Wat moet het toen stil zijn geworden. Maar de knecht des Heeren zei: ‘Deze dominee heeft nog nooit in waarheid tot God gebeden. Aan de andere kant kan ik zeggen dat, in zoverre mij het gebed van Christus is toegerekend, ik wél in Hem waarachtig heb gebeden’. Laten we het daar maar op houden onder alle strijd die er over het gebed kan zijn.

Thomas Watson

Uit: "Het Gebed des Heeren" van Thomas Watson (uitg. Gebr. Koster, Barneveld, 1999).

De vierde bede in het Gebed des Heeren [34]

‘Geef ons heden ons dagelijks brood’.

b. Ten tweede: ‘ons’. ‘Geef ons’.

Waarom bidden wij: ‘Geef ons’, in het meervoud? Waarom staat er niet: ‘Geef mij’? Om te tonen dat het gebed een openbaar karakter moet hebben. Wij moeten niet alleen voor onszelf bidden, maar ook voor anderen. Zowel Gods wet als de wet der liefde verbindt ons daartoe; wij moeten onze naasten liefhebben als onszelf. Daarom moeten we zowel voor hen als voor onszelf bidden.

Iedere ware christen heeft een gevoel van medelijden met de noden en ellenden van anderen en hij bidt of God Zijn milde hand ook tot hen wil uitstrekken. In het bijzonder bidt een christen voor de heiligen. ‘Biddende te allen tijde (...) voor al de heiligen’ (Ef. 6:18). Dat zijn de kinderen van hetzelfde huisgezin.

Eerste toepassing

Als het gebed een openbaar karakter moet hebben, worden mensen met een bekrompen geest, die alleen maar zich in hun eigen kring bewegen, bestraft. Die kijken alleen maar naar zichzelf en bekommeren zich niet om de zaak van anderen. Zij nemen anderen niet mee in hun gebeden. Als zij maar dagelijks brood hebben, gaat het hen niet aan dat anderen honger lijden. Als zij maar kleding hebben, gaat het hen niet aan dat anderen naakt zijn.

Christus heeft ons geleerd ook voor anderen te bidden en te zeggen: ‘Geef ons’. Maar egoïstische mensen sluiten zich op in zichzelf, zoals de slak in zijn huis, en zij uiten in hun gebed nooit een woord voor anderen. Zulke mensen hebben geen medegevoel of medelijden; zij zijn net als Judas, wiens ingewanden uitgestort zijn.

Tweede toepassing

Laten we evenzeer voor anderen bidden als voor onszelf. Een ware christen doet anderen even goed als zichzelf. Spinnen werken alleen voor zichzelf, maar bijen werken ten goede van anderen. Hoe voortreffelijker iets is, hoe meer het ten goede werkzaam is voor anderen.

Als wij leden van het verborgen lichaam zijn, kan het niet anders, of wij hebben gevoel voor de noden van anderen. Dit medelijden zal ons voor hen doen bidden. David had in zijn gebed ook een openbare bedoeling: ‘Heere, doe de goeden wél’ (Ps. 125:4).

Derde toepassing

Voor degenen die God vrezen en maar gering zijn in de wereld, is het een troostvolle zaak dat zij de gebeden van Gods volk mee hebben, die niet alleen bidden om de vermeerdering van hun geloof, maar ook bidden om voedsel, of de Heere hun dagelijks brood wil geven.

(wordt vervolgd)

Verkenning van het vastgestaafd verbond [3]

ds. J. Schipper,
Scherpenzeel

De dogmatische verkenning in "Het onwankelbare verbond" gaat, na de bestudering van het verbond in het Oude Testament en het Nieuwe Testament, bezien hoe in de loop van de eeuwen het verbond gestalte gekregen heeft in de geschriften der vaders. Achtereenvolgens komen de Reformatie, de negentiende en de twintigste eeuw en de moderne theologie aan bod.

Verbond in de Reformatie

Allereerst is het ds. G. Clements die zich buigt over 'het verbond in de eeuw van de Reformatie'. Waarom niet de tijd daarvoor? Wel, in de Vroege Kerk en in de middeleeuwen krijgt het verbond als theologische kernnotie weinig aandacht. Pas in de Reformatie krijgt het verbond de belangstelling die het verdient. Daartoe voelde men zich aanvankelijk gedrongen in de verdediging van de kinderdoop tegenover de anabaptisten.

Docent Clements begint dit dogmenhistorisch overzicht met Zwingli en eindigt met de Westminster Confessie, omdat in deze belijdenis het verbond als zelfstandig thema is beleden. In de tussenliggende paragrafen komen Bullinger, Calvijn, Ursinus en Oliveanus voor het voetlicht.

Zwingli en Bullinger

De verbondstheologie is met name in Zürich tot ontwikkeling gekomen, mede door Zwingli en zijn opvolger Bullinger in de strijd tegen de anabaptisten, die geen enkele overeenkomst zagen tussen het verbond in het Oude en Nieuwe Testament. Zwingli wordt zelfs genoemd de vader van de gereformeerde verbondstheologie. Juist de eenheid van het verbond in het Oude Testament en het Nieuwe Testa-

ment was voor Zwingli het hoofdargument voor de kinderdoop. Sinds Zwingli is deze eenheid het uitgangspunt gebleven van de gereformeerde verbondsleer. Zo beled de Westminster Confessie in 1646: 'Daarom zijn er niet twee verbonden der genade die in wezen zouden verschillen, maar het is onder verschillende bedelingen een en hetzelfde verbond.'

Overigens verkeert de verbondsleer bij Zwingli nog maar in een beginstadium. Bullinger was de eerste reformator die (in 1534) een verhandeling over het verbond schreef. Opmerkelijk is dat Bullinger geen aandacht heeft voor de plaats van de verkiezing in het verbond. Wel schrijft hij duidelijk over de wederkerigheid (twee partijen), die behoort bij de structuur van het verbond. En een verbond kent beloften en eisen.

Calvijn

Het verbond is in de geschriften van Calvijn geen overheersend thema, maar wat de vraag over de plaats van de verkiezing in het verbond betreft, is het standpunt van Calvijn hierover van doorslaggevende betekenis (Institutie, deel III). Hij spreekt dan over een tweërlei verkiezing: een algemene en een verborgen verkiezing. De

algemene verkiezing is niet onbelangrijk: 'Het zondert ons af en plaatst ons in het aan God gewijde huisgezin'. Vele geroepenen blijven onbekeerd, maar het voorneemen Gods is vast: 'Het is Gods verborgen verkiezing die maakt dat Zijn verbond niet wankelt, ondanks dat zovelen ontrouw zijn en van hun roeping zijn afgedwaald'. Calvijn separeert duidelijk: het onderscheid tussen het *uitwendige Woord* en de *inwendige bezegeling van het Woord* komt bij hem vandaan. En in het verlengde van deze tweërlei roeping spreekt hij ook van tweërlei kinderen des verbonds. Clements laat vervolgens zien dat de door Calvijn uitgezette lijn voor de gereformeerde verbondsleer bepalend is geworden.

De theologen van Heidelberg

Ook de opstellers van de Heidelbergse Catechismus (HC) zijn belangrijk geweest voor de verdere ontwikkeling en verfijning van de verbondsleer. Ursinus heeft als eerste aandacht gevraagd voor het werkverbond. Oliveanus maakte onderscheid tussen het wezen en de bediening van het verbond.

De vraag dringt zich in dit verband op waarom Ursinus de verbondsleer in de HC grotendeels heeft laten rusten. Wellicht is een verklaring dat hij voor de jeugd van de gemeente een eenvoudig leerboek wilde schrijven. Terecht merkt de Goudse voorganger hierbij op dat het van belang is te beseffen dat onder de drie stukken van de HC de leer der verbonden schuilgaat.

Westminster Confessie

Aan het einde van dit hoofdstuk is er aandacht voor de Westminster Confessie, de belijdenis van de Engelse en de Schotse kerk en tevens de eerste gereformeerde belijdenis, die een hoofdstuk heeft gewijd aan het verbond. Voor een zogenaamde drieverbondenleer is in de Westminster geen enkele ruimte, hoewel deze opvatting toen reeds door sommigen werd aangehangen.

Ds. Clements spoort de lezers tenslotte aan te blijven bij de bronnen van de Reformatie. Immers, de nieuwere verbondsvissies hebben veel verwarring veroorzaakt in het kerkelijk leven. Ze zien geen verband tussen het verbond en de verkiezing, geven weinig aandacht aan het verbonden werkverbond en verwoorden ook niet hoe een gevallen zondaar overgaat in het genadeverbond.

(wordt vervolgd)

De droefheid naar God [3]

Door de trekking van Zijn liefde kan deze droefheid de Heere niet loslaten. Jakob kon niet loslaten, de Kananese vrouw kon niet loslaten en al die naar God bedroefden kunnen niet loslaten en ze zeggen met Job: 'Ziet, zo Hij mij doodde, zou ik niet hopen?' (Job 13:15). Al Jobs ellende kon toch zijn hoop op de Heere niet wegnemen.

ds. J.J. van Eckeveld,
Zeist

Deze bedroefden leren aan zichzelf wanhopen, maar niet aan de Heere. Daarom kleven zij in deze droefheid de Heere aan bij dagen en bij nachten, want hier is niemand, die troosten kan dan God alleen. Mensen kunnen ons hier niet helpen. Onze gevoelens en ervaringen niet, maar één ding kan hier troosten. Dat is dat de Heere Zelf tot ons zegt: 'Ik ben uw heil alleen'. Dat is troost als we het zelf uit Zijn mond hebben gehoord.

Deze droefheid doet ons dan ook afzien van alle eigen krachten en vermogens. Deze bedroefden kunnen zichzelf niet troosten, God alleen kan hen troosten. Dat is geen valse lijdelijkheid, waarin duizenden de Heere de schuld geven, maar nood, zielenood. Daarom kunnen ze God niet loslaten en schreien ze Hem na bij dagen en bij nachten.

Vrucht van de droefheid van Christus

Er zijn mensen, die genoeg hebben aan hun droefheid. Zij troosten zichzelf met hun droefheid en worden er bekeerd mee. Zij maken er de grond van voor de eeuwigheid. Maar maakt de droefheid u

zalig? De grond van de zaligheid en van de waarachtige blijdschap ligt alleen in Christus. En als er Eén bedroefd is geweest dan is het Christus wel geweest. Hij moest klagen: 'Mijn ziel is geheel bedroefd tot de dood toe'. Hij was bedroefd omdat zij Hem verworpen en veracht hebben. Hij weende over Jeruzalem. Hij was bedroefd, omdat de discipelen aan Hem geërgerd werden, omdat de toorn Gods brandde in Zijn Middelaarsziel. Hij was bedroefd vanwege de diepte van de godverlatenheid, waarin Hij was weggezonden, toen Hij uitriep: 'Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?' Bedroefd ook vanwege de helse verschrikkingen en aanvechtingen van satan.

Als er Eén bedroefd is geweest, dan is het Christus wel geweest. En nu vloeit die droefheid naar God alleen maar voort uit Christus. Jezus weende en daarom gaan Gods kinderen wenen. Hun tranen naar God zijn de vruchten van de tranen van Jezus. Maar daarom zullen we ook de grond moeten leren verliezen uit onze droefheid, uit onze tranen en uit ons geween.

Het is niet zo dat die bedroefden zelf direct zien dat die hartelijke droefheid naar God vrucht is van het werk van Christus. Integendeel. Zij staan buiten Gods gemeenschap, zij staan buiten Christus. Zo leren zij zich kennen. Het is zo vaak hun strijd of die tranen wel de tranen van de droefheid naar God zijn.

Geen rust buiten Christus

Toch is het van belang te benadrukken dat de droefheid naar God niet losgemaakt mag worden van Christus. Het gevaar is anders zo aanwezig dat mensen gaan bouwen op tranen en gevoelens van droefheid. Omdat deze droefheid vrucht is van het werk van Christus, drijft die droefheid ook weer uit tot Christus. Het is een onbedrieglijk kenmerk, of deze droefheid ons bij Christus gebracht heeft. Ik weet dat het een hele weg kan zijn van aanvechting en onmogelijkheid voordat men tot de Zaligmaker gebracht is. Deze bedroefden kunnen niet rusten dan alleen in Christus. Wie zal ooit in staat zijn in de droefheid naar God de volle diepte van de zonde te doorleven en te bewenen? Het is altijd te kort en te weinig.

Bemoedigen

Zeker, er zijn in het leven van die bedroefden weleens ogenblikken van hoop. Als er een Evangeliewoord als een lichtstraal met kracht in hun duistere ziel zinkt, dan mogen ze het bedroefde hoofd weleens opheffen. Als de mogelijkheid van zalig worden wordt ontsloten vanuit de belofte van het Evangelie, dan gaat er voor dat bedroefde hart een onuitsprekelijke ruimte open. Als de uitlatingen van Gods liefde het hart vervullen, dan mag er dwars door alle tranen en droefheid heen een wonderlijke blijdschap in de Heere worden gesmaakt. Dan is het zo goed nabij God te zijn (Ps. 73).

Maar die bedroefden gaan leren dat die bemoedigen en vertroosting Jezus Zelf nog niet zijn. Alleen daar kunnen mijn tranen worden gedroogd, waar Hijzelf komt en de last van de schuld van de schouders neemt, waar mijn schande en naaktheid bedekt mag worden met het kled van Zijn borggerechtigheid, waar ik in en door Christus het vriendelijk Aangezicht van een verzoend God en Vader mag aanschouwen.

(wordt vervolgd)

Nauwelijks zalig, of bijna zalig

J. van 't Hul,
Lieren

De Londense puritein Matthew Mead was over sommige gemeenteleden zeer bezorgd. Hij vreesde dat ze de naam hadden dat ze leefden, terwijl ze vreemd waren aan Goddelijke genade. Hij schreef er een boek over: "De bijna-christen ontdekt". In vier artikelen lezen we het door.

van God zijn bekeerd, stellen er hoogen prijs op'. Het boek bepaalt volgens Du Cloux de lezer bij de gewichtige vraag: 'Behoor ik zelve wel tot de levende leden der gemeente, uitverkoren in Christus, gekocht met Zijn bloed? Ben ik zelve een waar dienaar van Jezus, die de belofte, door genade, mij mag toeëigenen: 'Waar Ik ben, zal ook Mijn dienaar zijn'.

Matthew Mead (1630-1699) was een tijdgenoot van Samuel Rutherford, John Bunyan en John Owen. Zijn boek "The Almost Christian discovered" ("De bijna-christen ontdekt") verscheen voor het eerst in 1662. Dertig jaar later verscheen het boek in het Nederlands. Tot in onze tijd verkreeg het vele herdrukken.

Welke kritiek kreeg Mead op dit boek? Hij zou van de godsdienst een systeem hebben gemaakt. Hij zou de lijdelijkheid en het negativisme preken, teveel oog hebben voor de boze streken van 's mensen hart en de zwakmoedigen maar kleinmoedig maken. Wat Mead echter beoogde, was de toetssteen helder en separerend aan te leggen: 'Van de ware rechtvaardige zegt de Schrift dat hij nauwelijks zalig wordt, en van de schijnrechtvaardige dat hij bijna zalig wordt'.

"The Almost Christian discovered" bevat de neerslag van zeven preken die Mead in Londen hield over de tekst uit Handelingen 26:28: 'Gij beweegt mij bijna een Christen te worden'. Toch is dit geen prekenboek. Het bevat eerder vier vragen die Mead uitgebreid aan het hart van de lezer legt:

- 1). Hoe ver kan iemand gaan op de weg naar de hemel, terwijl hij toch alleen een bijna-christen blijkt te zijn?
- 2). Hoe komt het dat velen zó ver gaan dat ze een bijna-christen worden?
- 3). Hoe komt het dat velen maar een bijna-christen blijven, nadat zij het toch zover gebracht hebben?
- 4). Wat is de reden dat velen niet verder gaan dan bijna een christen te worden?

Veel kritiek

Mead schreef wel meer boeken, maar met dít boek werd hij niet bepaald de gevierde prediker, hij kreeg er eindelijk veel kritiek op. Tot in onze tijd geven mensen op dit boek af.

Maar, zo schrijft ds. A.P.A. Du Cloux in het Voorwoord van de Nederlandse uitgave (uitg. Den Hertog, Houten, 1991): 'Allen die

Geen vlaswieken uitblussen

Hij schreef zijn boek niet 'om de ziel van degenen te bedroeven die Christus niet bedroefd wil hebben', zegt hij zelf. Hij wilde slechts water brengen, 'niet om een rokende vlaswiek uit te blussen, maar om dat valse vuur uit te doven dat zondaars zelf ontstoken hebben, opdat hij niet met zijn consciëntie gestadig daarop aan te zetten, ten laatste in smarte nederligt'.

Mead bedoelde deze zeven overdenkingen als een ontzuivering, zegt hij, 'voor al dezulken, en bijzonder voor dat geslacht

'Rust nooit in overtuigingen voordat ze eindigen in bekering; hierin gaan vele mensen verloren.'

van belijders (hetwelk deze tijd overvloedig oplevert) die, zo zij zich al houden aan de kerk, de knieën buigen, enkele gebeden spreken, op een gelegener tijd de sacramenten ontvangen, oordelen dat zij genoeg voor de hemel doen, dat hun staat en behoudenis zeker is; ofschoon er een hel in hun hart is, een vergif der slangen onder hun lippen, hun gemoed nog vleeselijk en onveranderd, en hun wandel onrein en onheilig.

Zalig worden is een zaak van het aller-grootste belang, schrijft Mead. 'Maar zalig

worden is zulk een lichte zaak niet, als menigeen ervan maakt'. En met ferme en vastberaden pen ontnemt Mead de lezer stukje bij beetje, bladzijde na bladzijde, alles wat niet gefundeerd is op de Rotssteen Jezus Christus. Dat riep ergernis op. Mead had vooraf al gewaarschuwd: 'Indien gij een vreemdeling van de belijdenis zijt, of een geveinsde onder de belijdenis zijt, leest dan en schrikt, want gij zijt degene die hier bedoeld wordt'.

Bankroet gaan

Uitgebreid waarschuwd Mead gemeen-

teleden die bijna een christen waren, maar desondanks oprechte huichelaars bleken te zijn: 'Rust nooit in overtuigingen voordat ze eindigen in bekering; hierin gaan vele mensen verloren'. Ernstig drong hij aan op zelfonderzoek: 'Gij zult oordelen dat iemand wel bankroet zal moeten gaan die nooit zijn winkel eens opneemt, noch zijn boeken overziet; zo houd ik zeker iemand voor een geveinsde die nooit vierschaar houdt, noch handelt met zijn eigen hart'.

(wordt vervolgd)

RUBRIEK **DICHTERBIJ DORDT** [31]

Het fundament van de kerk

400 JAAR - SYNODE VAN DORDRECHT

Citaat uit het Besluit van de DL: 'Daarom, zovelen als er de naam onzes Zaligmakers Jezus Christus godvruchtiglijk aanroepen, dien betuigt deze synode van Dordrecht door de naam des Heeren, dat zij van het geloof der gereformeerde kerken willen oordelen, niet uit lasteringen... ook niet uit private aanhalingen... maar uit de belijdenis der kerken zelf, die met eendrachtige overeenstemming van allen en een ieder lid der gehele synode bevestigd is.'

We hebben gehoord wat kwaadsprekende tongen al niet veroorzaakt hebben. En waarvan de leer der waarheid al niet beschuldigd wordt. Na Dordt hield het niet op: de venijnige manier waarop Gods verkiezende liefde verdacht wordt gemaakt. Hoe er gesmaald wordt over de prediking die Gods welbehagen evenwichtig laat doorklinken. Hoe er afgegeven wordt op de verbondsleer die 'onder de beheersing der verkiezing staat'. Dus niets nieuws onder de zon. Alleen maar een aansporing om je hierin te verdiepen. Hoe moeten we dit dan doen?

Om zich in de geloofsleer te funderen, niet op basis van wat iemand zegt of schrijft. Ga bij de geloofsleer nooit op mensen af. Kwaadwillende mensen of goedwillende mensen, het doet er niet toe, maar dat is ten diepste zandgrond. Zelfs niet je grond zoeken in publicaties van wie dan ook. (Hierop komen we de volgende keer terug). Maar - zo luidt de oproep aan de kerk der eeuwen - fundeer je op de belijdenis der kerk. Zoals die ook in Dordt gezamenlijk en eendrachtig is vastgesteld. In de belijdenis spreekt duidelijk de kerk der eeuwen. Dit spreken heeft veel meer waarde dan individuele uitspraken en gevoelens, van wie dan ook.

Dus een heldere aansporing voor iedereen om zich toch vooral te verdiepen in en te gronden op onze belijdenis(geschriften). Een aansporing om elkaar daarop aan te spreken. Dat is eenduidig, beproefd en bezonken. Zou het onderzoek van de belijdenis der kerk onder ons niet meer aandacht mogen krijgen? Zou de inhoud van de belijdenis ons niet meer bekend moeten zijn? Zou de taal van de belijdenis ons niet meer lief moeten zijn? Zouden de hartenwoorden van de kerk der eeuwen niet meer op onze kerkelijke vergaderingen moeten doorklinken? Zou in onze kerkelijke discussies het accent hierop niet meer moeten liggen? Wat is het antwoord in de praktijk van ons leven op deze vragen? Dordt is hierover toch duidelijk...

...Laten we toch oppassen voor allerlei vormen van subjectivisme! Dat is gevaarlijker dan je denkt.

Het wezen van de Kerk wordt in het vervolg van het nawoord aangesproken: het zijn de aanroepers van de naam van de Zaligmaker. Ze roepen in hun nood en dood dus God aan, in de naam van de Zaligmaker. Kernachtig uitgedrukt, nietwaar? Want zo is het. Ze hebben niets anders meer overgehouden in het gebed dan de Voorbidder in de troon. Met nadruk wil Dordt deze aanroepers wat betuigen, God als getuige aanroepende. Met grote ernst dus! Wat wil men nadrukkelijk op het hart binden?

v. A.

Vinger aan de pols [2]

Oproep tot een open gesprek over mediagebruik in het gezin

Werkgroep
gezin

In het eerste artikel riepen we op tot het voeren van een gesprek over mediagebruik in het gezin. We sloten af met de vraag: Hoe voer ik een gesprek als ik het niet eens ben met het mediagedrag van mijn kind? We gaan op zoek naar een antwoord.

Antwoord: Probeer samen op zoek te gaan naar het in praktijk brengen van Bijbelse waarden

Vaak zijn ouders geneigd om direct te reageren op gedrag dat ze waarnemen. Bijvoorbeeld als een jongere erg veel tijd aan zijn smartphone besteedt. Niet zelden zorgt dit voor een meningsverschil. Beter is om op een geschikt moment in een gesprek op zoek te gaan naar Bijbelse waarden. Wat wordt bijvoorbeeld in Galaten 5:22 bedoeld met 'matigheid'? Hoe geven we dat vorm in ons leven? Zijn er zaken waarin we onmatig zijn? Wat kunnen we hieraan doen?

Door het stellen van deze vragen komt het onderwerp 'mediatijd' ongetwijfeld ter sprake. Maar wellicht wordt ook gesproken over arbeidsethos: 'Pa is altijd aan het werk en nooit thuis!' Op deze wijze kan - in afhankelijkheid van de Heere - een gezamenlijke zoektocht ontstaan om Bijbelse waarden vorm te geven in het gezinsleven, waarbij de verantwoordelijkheid bij de ouders blijft liggen.

Jonge kinderen hebben duidelijker regels nodig en - afhankelijk van de leeftijd - uitleg waarom regels belangrijk zijn. Het is goed als ouders zich ervan bewust zijn dat kinderen bij het leren lopen heel vaak vallen. Toch blijven zij ze stimuleren om te lopen. Zo is het ook met het leren omgaan met nieuwe media. Niet alle kinderen kunnen na drie waarschuwingen hun verantwoordelijkheid al nemen. Dat vraagt van ouders nabijheid, ernst, geduld en toewijding, temeer omdat bij media de zonde zo dichtbij is.

Vraag: Hoe kom ik te weten wat mijn kind online allemaal doet?

Als we belijden dat we altijd geneigd zijn tot het maken van verkeerde keuzes, geldt dat zeker online (Pred. 7:20). Verkeerde keuzes dienen te worden beleden aan de Heere, maar ook aan elkaar. Dit heeft alles met openheid te maken. In Jakobus 5:16 wordt gesproken over het elkaar de misdaden belijden.

Antwoord: Zorg voor inzicht in online gedrag door middel van een programma voor ouderlijke controle of een accountability-programma

Om openheid in de praktijk te brengen, is het beslist nodig dat ouders online een vinger aan de pols houden. Dit kan door middel van een programma dat ouderlijke controle mogelijk maakt. Niet alleen om hun kinderen te controleren en te beperken in hun mediagebruik, maar meer om hierdoor het gesprek te kunnen voeren. Voorbeelden van programma's voor ouderlijke controle zijn: Qustodio, Norton, Kliktime, Windows ouderlijke controle. Een controleprogramma wordt geïnstalleerd op het apparaat van het kind en op het apparaat van de ouder. Vervolgens

worden deze programma's aan elkaar gekoppeld, zodat het programma weet welk apparaat van het kind en welk van de ouder is. Op deze wijze kan een ouder instellen hoeveel schermtijd het kind krijgt, welke programma's wel of niet gebruikt mogen worden en welke websites geblokt moeten worden. Regelmatig wordt de ouder per email op de hoogte gehouden van het schermgedrag van zijn kind. Voor oudere kinderen en volwassenen is accountability-software beter geschikt. Deze software heeft globaal gezien dezelfde werking, maar er zit een wederzijdse en een gelijkheid in. We noemen dit 'sociale controle'. Vaak heeft dit een negatieve klank, maar het is een groot goed dat de Heere ons heeft geplaatst in een sociale context, waarin we elkaar op een positieve manier kunnen beïnvloeden. Daniël en zijn vrienden zijn ons hierin tot voorbeeld.

We moeten online meer sociale controle toepassen! Ouders kunnen dit bij elkaar doen en bij hun jongere tieners. Jongvolwassenen kunnen worden gestimuleerd om zelf vrienden en vriendinnen te zoeken om dit met elkaar te regelen. Voorbeelden van programma's voor accountability zijn: Yona en Covenant Eyes.

Het is belangrijk, zeker bij oudere kinderen, om samen te besluiten deze stap te zetten. We moeten leren dat de Heere ons altijd ziet, maar de Bijbel leert ons ook dat we open moeten zijn naar elkaar. Het kan in Gods algemene goedheid heilzaam zijn, als we beseffen dat een ander met ons meekijkt.

Ploegen op hoop

Dit zijn een paar handreikingen, in het besef dat de praktijk weerbarstig is. Soms lijkt de opvoeding ploegen op rotsen. Paulus roept ons in 1 Korinthe 9:10 echter op om 'op hoop te ploegen'. Hoop die alleen te vinden is in het bloed van de Heere Jezus Christus. In Hem is vergeving voor de grootste der zondaren. Voor opvoeders en kinderen die zichzelf ook op het gebied van de moderne media geen moment kunnen vertrouwen.

(slot)

Reactie kunt u mailen naar akarens@klikSAFE.nl

Bijbellezen in de grondtaal?

De CGO heeft ook enkele opleidingen op hbo-niveau en start daarnaast elk jaar een cursus Hebreeuws of Grieks. Graag geven we informatie over de prachtige mogelijkheden die wij in huis hebben. We zijn een kleine opleiding, waardoor er een goed contact is tussen docenten en studenten. De colleges en de leerstof zijn zeer interessant en hebben meerwaarde.

Opleiding tot docent Godsdienst / Levensbeschouwing, de GL-variant

Na het met succes afronden van de vierjarige deeltijdstudie voor docent Godsdienst/Levensbeschouwing mag je les geven in de onderbouw van havo en vwo en alle klassen van vmbo en mbo. De opleiding brengt je de kennis en vaardigheden bij die je nodig hebt om jongeren vanuit Schrift en Belijdenis te vormen en te wijzen op de dingen die echt belangrijk zijn in het leven. In een belangrijke periode van hun leven kun je als docent veel voor hen betekenen. Na afronding van deze studie ben je Bachelor of Education in Theology.

Duaal traject

In combinatie met Driestar Hogeschool biedt de CGO ook de mogelijkheid om via werken en leren je voor te bereiden op een baan in het onderwijs. Inlichtingen daarover worden op verzoek verstrekt door de (adjunct-) directeur. Op de site van Driestar Hogeschool kunt u informatie vinden over dit duale traject.

Vrijstellingen

Voor bevoegde docenten Voortgezet Onderwijs en MBO en voor afgestudeerden van de Pabo bestaat de mogelijkheid om de opleiding in twee jaar tijd af te ronden. Maak een afspraak voor een gesprek. Informatie kunt u vinden op www.cgo.nu.

Opleiding tot kerkelijk pastoraal werker, de PW-variant

Doel van de opleiding kerkelijk pastoraal werk (PW) is het opleiden tot theologisch gevormde kerkelijk pastoraal werkers. De PW-opleiding is niet geaccrediteerd door de overheid, maar het getuigschrift PW wordt wel voluit erkend door diverse instellingen die uitgaan van de Gereformeerde Gemeenten of aanverwante kerkverbanden. De studie is een goede voorbereiding op een baan in jeugdwerk, zending en evangelisatie, maar ook als pastoraal werker in een verzorgingsstehuis.

Met de CHE hebben we afspraken gemaakt zodat studenten die graag een geaccrediteerd diploma willen hebben,

na het vierde jaar kunnen instromen bij de CHE en daar in één of anderhalf jaar alsnog het erkend diploma Godsdienst Pastoraal Werk (Bachelor of Theology) kunnen behalen.

Basisprogramma HBO Theologie, de BHT-variant

De GL en PW-opleiding hebben de theoretische vakken gemeenschappelijk. Dat zijn: Oude Testament, Nieuwe Testament, Dogmatiek, Kerkgeschiedenis en Ethiek. Een aantal bijvakken is voor alle studenten verplicht, zoals Filosofie, Wereldgodsdiensten, Sekten en Stromingen (WSB), Godsdienst, Cultuur en Zending (GCZ), Praktische Theologie en Godsdienstsociologie. Dit pakket van theoretische vakken noemen we het Basisprogramma Hbo Theologie. Dit programma kan apart gevolgd worden (voorheen AV-variant). De BHT-variant is bedoeld voor studenten die vooral hun theologische kennis willen vergroten en (nog) geen direct beroepsbelang hebben.

Als u hierop inschrijft en op een later moment toch besluit tot het volgen van de GL- of PW-opleiding, kunt u in overleg met de studieleider altijd overstappen. Voor het theoretisch deel van het programma GL of PW krijgt u dan vrijstelling. Als u het zo doet, kunt u zich eerst richten op de theoretische vakken en later de praktijkvakken, de scriptie en de stages doen. Als u het druk hebt met gezin, werk en kerk en toch graag een goede opleiding wilt volgen, is dit een goede aanpak.

Bijbel lezen in de grondtaal

We starten naast de opleidingen Theologie ook elke jaar een cursus Grieks of Hebreeuws. Komend jaar staat Hebreeuws op het programma. U kunt een eenjarige, maar ook een tweejarige cursus volgen.

Meer informatie over de mogelijkheden van de HBO-opleiding van de CGO vindt u op: www.cgo.nu/hbo-opleiding.

Alle colleges worden gegeven in het gebouw van Driestar Educatief in Gouda.

Een ledeboeriaanse evangeliste

In oktober 1867 reisde Chrisje met de trekschuit van Den Haag naar Delft.

Over de Ledeboerianen werd wel geoordeeld dat dit mensen waren die wat wereldvreemd waren, dat ze zich liefst met niemand bemoeiden. Maar in diverse levensgeschiedenissen is een heel ander beeld te zien. Het waren juist mensen wie het zielenheil van hun medemensen zeer ter harte ging en ze spraken daarover met hen. Daarmee volgden ze het voetspoor van ds. L.G.C. Ledeboer, van wie bekend is dat hij iedereen met wie hij in aanraking kwam aansprak over de eeuwige dingen.

A. Bel,
Vlaardingen

Dr. L.H. Wagenaar gaf in 1880 in zijn proefschrift "Réveil en Afscheiding" in enkele woorden een mooie typering: 'Bij velen is de nagedachtenis van ds. Ledeboer in zegening. Menig oude van dagen schilderde mij met hartelijke liefde die lange, bleke man, die een wandelend evangelie mocht heten, een incarnatie (belichaming) der zoekende zondaarsliefde.'

In de Ledeboeriaanse kringen was Chrisje Coeland in haar dagen zeer bekend. Zij leefde van 1812 tot 1876. In Den Haag heeft zij meer dan dertig jaar voor eigen rekening een school gehad, dat was een bewaarschool. 's Avonds kregen de oudere meisjes dan nog breilessen. Veelal waren de kinderen afkomstig uit lagere sociale milieus.

Wat het godsdienstige betreft, ze kregen van thuis niets mee. Chrisje Coeland was dus op haar school ook evangeliste. In 1955 schreef A.J. Kersten, een broer van ds. G.H. Kersten - hun jeugd brachten ze in Den Haag door: 'Daar dicht bij het Noordeinde had Chrisje Coeland haar schooltje. Zelf een discipelin des Heeren, leidde zij door woord en voorbeeld de jonge kinderen naar den Heere.'

In haar levensbeschrijving lezen we van verschillende kinderen voor wie het onderwijs tot zegen geweest is. In oktober 1867 reisde Chrisje met de trekschuit van Den Haag naar Delft. Ze kwam er in aanraking met vier mensen, een juffrouw, een oude matroos, die toen hij in de schuit kwam vloekte, en twee mannen die er meelijwekkend uitzagen als gevolg van

drankmisbruik. Chrisje hoorde dat vloeken en zuchtte tot de Heere of hij de vijand met al zijn wapens wilde weggagen, en dat gebeurde.

De juffrouw vertelde dat ze bij haar zuster geweest was, die erg ziek was, maar in geestelijk opzicht was het goed met haar. Chrisje vroeg of zij daar niet jaloers op was, om ook de Borg voor haar eigen ziel deelachtig te worden, want dat zij dit toch ook nodig had. En zo ontstond een gesprek, waarin zich ook de anderen mengden. 'Wij zijn in Adam in het paradijs van God afgefallen en de duivel toegefallen', zei Chrisje. 'De duivel? Die bestaat niet', zei de matroos, waarop Chrisje antwoordde dat het een van de grootste listen van de duivel was om zijn bestaan te doen ontkennen, en zo de arme zielen te verleiden.

Vervolgens zei ze wat over haar persoonlijk leven, hoe ze zich had leren zien als een groot beest bij God, dat ze was als de verloren zoon, ze was ook van de Heere afgefallen, maar door Hem in Zijn eeuwige, ontfermende liefde en genade opgezocht. Een van de mannen was tot tranen geroerd en zei: 'Ik ben de verloren zoon.' 'Och, mocht je dan als de verloren zoon opstaan en de zwijnendraf van de vuile zonden verlaten', zei Chrisje.

'Ik kan de zonde geen tien uur missen', zei de oude matroos. 'Val dan in het verborgen op uw knieën', was het antwoord. 'Wat is het een liefde van zulk een volzalig God, dat Hij nog met zulke vuile zondaren wil te doen hebben, die niet anders hebben gedaan dan tegen zulk een heerlijk, goeder-tieren God te zondigen, Die zo veel weldaden aan ons gedaan heeft, die wij allen met ondankbaarheid vergolden hebben. Wij zouden immers allen zeggen: Ik wil met zo'n booswicht niet meer te doen hebben, want hij wil niet. Wij zouden immers de deur voor hem toesluiten. En zie nu eens zulk een liefde! Bij zulk een heerlijk, heilig God is nu nog de deur van genade open. Hij roept nog tot ons: Komt tot Mij, Ik zal u bekeren, Ik zal u reinigen en heiligen en uw zonden afwassen.'

Voordat ze het wisten, waren ze in Delft. Nog een laatste keer zei Chrisje dat de deur van genade voor hen nog niet was gesloten.

De mensen waren onder de indruk van hetgeen ze gehoord hadden. Chrisje schreef verder: 'Och, mocht de Almachtige hen nu rukken uit de macht van de satan en der zonde! En indien de Heere daartoe eens een nieteling had willen gebruiken, dat zou immers een eeuwig wonder zijn?'

Onze enige Troost

ds. G. Hoogerland,
Rotterdam-IJssel-
monde

Deze uitgave heeft als ondertitel: "Verklaring van de Heidelbergse Catechismus". In 52 preken, die zijn uitgesproken en daarna op schrift gesteld, worden alle zondagen van de catechismus behandeld.

In de eerste preek, over Zondag 1, zegt onze broeder, ds. G.M. de Leeuw: 'Niet alleen de verklaring van Smytegelt, maar ook zoveel andere verklaringen van de Catechismus worden al jarenlang in de leesdiensten en thuis gebruikt. Natuurlijk heeft eenieder zijn inzicht, uitleg en aanpak. De Heere geeft de een dit talent en de ander weer een ander talent'.

De waarheid van deze uitspraak wordt door deze uitgave bevestigd. Treft men bijvoorbeeld in de catechismusverklaring van ds. G.H. Kersten een duidelijk en zakelijk leerstellig accent aan, in die van ds. G. van Reenen ligt dat accent op de heilsorde, en deze bevat veel onderwijs in de bevinding. De catechismus van ds. B. Smytegelt bijvoorbeeld, die door onze broeder terecht met veel waardering wordt genoemd, is erg actueel, direct aansprekend en legt het accent op de levenspraktijk. De preken van ds. De Leeuw hebben ook dat laatste accent. Jong en oud, bekeerd en onbekeerd, ieder wordt op indringende wijze aangesproken en gewezen op de noodzaak van bekering en geloof. Dat neemt niet weg dat het leerstellige en heilsordelijke tevens een plaats heeft. Uit de preken blijkt het belang dat de schrijver hecht aan de nadruk op het eenzijdige Godswerk en het plaatsmakende werk van de Heilige Geest voor de Persoon van Christus, maar ook op de noodzaak van de vruchten van het nieuwe leven.

De preken zijn kennelijk uitgegeven zoals ze zijn uitgesproken. Dat zal de reden zijn dat er weleens zaken, die in de puntenverdeling genoemd worden, niet verder verklaard worden. Ook komen er weleens zinsneden in voor, die beter weggelaten hadden kunnen worden. Bijvoorbeeld op

pagina 99, waar het gaat over Zondag 7. Daar wordt gezegd dat de voorgaande zondagen gehandeld is over God de Vader als de eerste Persoon in de Drie-eenheid, in de schepping en in de voorzienigheid. Maar God de Vader en onze schepping komen pas in de zondagen 9 en 10 aan de orde. In het spreken is zo'n vergissing begrijpelijk. In een uitgave is dat minder fraai.

De wijze van verklaren door onze broeder zal velen aanspreken en zijn manier van spreken zal door velen herkend worden. De actualiteit en aansprekendheid zullen velen waarderen. Persoonlijk ben ik van mening dat meer aandacht voor de uitleg van belangrijke theologische begrippen de uitgave gesierd zou hebben. Maar vanzelf, ook daarvan geldt dat 'eenieder zijn inzicht, uitleg en aanpak heeft'. De preken getuigen van een grote kennis van Bijbelse, kerkhistorische en algemene geschiedkundige feiten. Vaak worden hieruit zaken genoemd, die voor veel lezers tot dan toe onbekend zullen geweest zijn. Ook veel actuele gebeurtenissen uit de eigen ambtelijke praktijk worden meegedeeld. De Heere stelle deze uitgave tot zegen voor jong en oud.

"Onze enige Troost"; ds. G.M. de Leeuw; uitg. De Ramshoorn, Goes; 794 blz.; € 65,-.

"Puriteinen over geloof, gebod en gebed", dr. R. Bisschop; uitg. De Banier, Apeldoorn; 320 blz.; € 24,95.

In de tijd van de 'Puriteinse revolutie' (1640-1660) werden regelmatig puriteinse voorgangers door het parlement uitgenodigd om een preek te houden. Veel van deze predikers waren lid van de Westminster Assembly, die door het parlement bijeengeroepen was. Uit deze honderden preken zijn voor dit boek ongeveer tweehonderd citaten geselecteerd rond het thema 'geloof, gebod en gebed'.

Het gaat om kernachtige uitspraken met een rijke geestelijke inhoud. De geselecteerde citaten staan op de rechterpagina afgedrukt. Op de linker pagina is een passende illustratie en een biografische schets van de geciteerde predikant opgenomen. Door middel van een uitvoerige inleiding schetst de schrijver en de verzamelaar van de citaten de politieke, kerkelijke en maatschappelijke ontwikkelingen die leiden tot de 'puriteinse revolutie'. Dit helpt om de aangehaalde citaten beter in de tijdsomstandigheden te plaatsen. Achterin het boek is een alfabetisch overzicht opgenomen van alle 63 geciteerde puriteinen met verwijzing naar de citaten uit hun preken. We komen bekende namen tegen zoals Thomas Brooks, John Owen en Samuel Rutherford. Maar ook minder bekende of zelfs onbekende namen.

Het boek is een keurige uitgave die de lezer laat proeven van de rijke boodschap van de puriteinen. Hoewel de citaten slechts een deel van een preek zijn, geven ze een goede indruk van de rijke erfenis die in de preken van de puriteinen ons is nagelaten.

Deze uitgave kan gebruikt worden als een soort naslagwerk, maar ook voor persoonlijke overdenking. Het mooiste zou zijn als het de lezer motiveert om voor meer verdieping de genoemde preken zelf te gaan lezen.

ds. W. Harinck, Utrecht/De Meern

Een doelmisser

A. Janse-Pieterman, Rijssen

Wouter en Maarten zijn aan het voetballen. Ze proberen allebei te scoren. Opeens schiet de bal langs het doel. In een vieze, modderige sloot. Wouter wil de bal er uithalen, maar glijdt uit. Even later komt hij thuis. Van top tot teen onder de modder.

Weet je dat jij ook een doelmisser bent? Wat een ingewikkeld woord. Zal ik het heel eenvoudig uitleggen? Je bent door de Heere geschapen om voor Hem te leven. En weet je wat jij nu van nature doet? Je leeft voor jezelf en voor alles hier op aarde. Je hart is helemaal vuil van

de zonde. 'Ja, maar... ik bid toch, ik ga naar de kerk, ik probeer lief en gehoorzaam te zijn'. Wat zegt Paulus: 'Er is niemand die verstandig is, er is niemand die God zoekt. Allen zijn zij afgeweken, tezamen zijn zij onnut geworden' (Rom. 3:11, 12). Je zegt: 'Dan kan ik beter stoppen met bidden en luisteren naar Gods Woord. Dat heeft dan toch geen zin'. Zo is het zeker niet. Blijf juist bidden en zoeken. Anders verdrink je straks in de modder van de zonde. Er is nu nog genade te krijgen. 'En worden om niet gerechtvaardigd, uit Zijn genade, door de verlossing die in Christus Jezus is' (Rom. 3:24). Zie jij uit naar die verlossing? Denk je wel eens: 'Ik kan zo niet verder leven. Ik mis mijn doel. Ik leef zonder de Heere. En dat is omkomen. Straks voor eeuwig'. Roep

Hem aan in je nood! Er zal verlossing komen. Voor een doelmisser. Dan is het je gebed: 'Leer mij naar Uw wil te hand'len, 'k zal dan in Uw waarheid wandelen; Neig mijn hart, en voeg het saam tot de vrees van Uwen Naam' (Ps. 86:6, berijmd). Om de Heere te mogen dienen, zoals Hij jou geschapen heeft. Tot Zijn eer.

vervolgverhaal

34

Palko de kleine evangelist

J.W. van den Berg

Palko begint alles te vertellen. Van z'n verlangen om aan de andere kant van de berg te gaan kijken. Van het verhaal dat moeder Anna hem zo vaak verteld heeft. En dat hij zo graag het land wilde vinden, waar de zon nooit ondergaat.

Hij vertelt van het prachtige dal, door zonlicht overgoten, met z'n beekjes en bloemen, z'n vogels en eekhoorns. 'En toen zag ik de grot en het boek', besluit Palko zijn verhaal. 'Ik zoek nu de weg die me zal brengen naar het Land van de eeuwige zonschijn'. Lesina heeft met grote aandacht geluisterd. Hij opent het Boek en probeert de woorden te lezen die op de binnenkant van de kaft staan. Maar het is te donker in de grot. 'Wat heb je vandaag gelezen?' wil hij weten.

'O, een groot stuk. Ik ben tot waar de Heere Jezus gekruisigd gaat worden. Ik denk dat dan over Zijn opstanding verteld wordt, net als in het eerste deel. Ik zou graag het boek Markus uit willen lezen'.

'Weet je wat we doen, Palko? We wachten even tot de bui over is en de zon weer gaat schijnen, dan zal ik het boek van Markus uitlezen. Het is niet zo veel meer, zie ik'. Het lijkt alsof de zon zijn woorden gehoord heeft. Er schiet opeens een brede bundel licht door de wolken, hoewel de

regen nog in stromen neervalt. Lesina kijkt naar de lucht. Er zit een grote scheur in het wolkendek.

'Oké Palko, we gaan beginnen'. Lesina is aan de ene kant van de grotopening gaan zitten. Palko aan de andere kant. Een blijde Dunaj zit tussen hen in. 'En zij dwongen ene Simon van Cyréne, die daar voorbij ging, komende van de akker, de vader van Alexander en Rufus, dat hij Zijn kruis droeg'. Palko luistert met meer dan gewone aandacht.

Boekennieuws

"Uit den schat des Woords", verschillende predikanten van de Gereformeerde Gemeenten; uitg. De Banier, Apeldoorn; 184 pag.; € 24,95.

Uit den schat des Woords

Weer verscheen er een nieuwe jaargang van de prekenbundel "Uit den schat des Woords" die jaarlijks door uitgeverij De Banier wordt uitgegeven. Het is een reeks die in (bijna) alle kerkenraads-kamers te vinden is, omdat ze voor leesdiensten voorziet in een behoefte. Juist ook omdat de uitgever zich beijvert om van de twaalf preken die steeds in deze bundels zijn opgenomen, er een aantal te plaatsen die relateren aan het kerkelijk jaar.

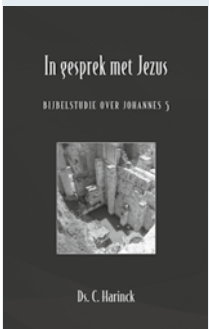
Ook in deze 69e jaargang vindt men daarom preken voor 'bijzondere tijden'. In deze uitgave is een adventspreek, een kerstpreek, een lijdensstof, een paaspreek, een hemelvaartspreek en een preek voor de pinksterdagen opgenomen. In deze bundel vinden we ook een biddagpreek, een preek voor de oudejaarsavond, en één met een bezinnende inhoud voor als de vakantietijden aanbreeken en velen overwegen om reizen te maken. De overige drie zijn 'vrije stoffen'.

Niet alleen in de leesdiensten kan de prekenbundel gebruikt

worden, ook voor persoonlijk gebruik zijn de jaargangen van "Uit den schat des Woords" van harte aan te bevelen. Ook zijn ze zeer geschikt als bron om uit te putten bij het voorbereiden van een Bijbelstudie of een inleiding voor de jeugd- en/of studievereniging.

Als het over het praktische aspect gaat: de uitgave heeft evenals voorgaande jaren weer een prettige bladspiegel en een heldere druk op ontspiegeld papier. Dat bevordert de leesbaarheid. Met de wens dat de Heere de inhoud wil gebruiken tot uitbreiding van Zijn Koninkrijk.

ds. E. Bakker, Veen

"In gesprek met Jezus", Bijbelstudies over Johannes 5, ds. C. Harinck; uitg. Den Hertog, Houten; 120 blz.; € 12,50.

In gesprek met Jezus

Ds. C. Harinck heeft een boeiende Bijbelstudie geschreven over het vijfde hoofdstuk van het Evangelie van Johannes. De evangelist begint dit gedeelte met een beschrijving van de genezing van de lamme man in Bethesda. Omdat die genezing op de sabbat plaatsvond, zijn enkele wetsgetrouwe Joden niet alleen dáárover verontwaardigd, maar ze zijn vooral ontstemd over het feit dat Jezus zegt dat God Zijn eigen Vader is.

Ze uiten felle beschuldigingen en willen de Heere zelfs doden. In het twistgesprek dat Jezus nu in het vervolg van dit hoofdstuk met deze Joden heeft, staat de kennis van Hem, en de verhouding tot Zijn Vader centraal. Ds. Harinck heeft dat in dit boekje in vijf hoofdstukken uitgewerkt, waarbij steeds lijnen getrokken worden naar ons eigen persoonlijk leven.

In het eerste hoofdstuk gaat het vooral over de diepe verborgenheid dat de Zoon als de Eniggeborene, het eerste, het bijzondere en het volkomen voorwerp van de liefde van de Vader is. In de hoofdstukken 2 en 3 gaat het, naar aanleiding van de verzen 23 en 24, over het eren ván en het geloven in de gezonden Zoon, terwijl in hoofdstuk 4, volgens de verzen 25-29, de mácht van de Zoon aan de orde komt. Daarin wordt onder meer duidelijk dat de woor-

den over de opstanding betrekking hebben op de opwekking, de lévendmaking van geestelijk dode zondaren, alsook op de opstanding uit de doden op de laatste dag.

In het vijfde hoofdstuk worden de verzen 30-47 behandeld. Het gaat in deze verzen over het getuigen van Jezus, waarbij aan de orde komt het getuigenis van Johannes de Doper, van God de Vader, van de apostelen en van de Heilige Geest.

Ieder hoofdstuk in deze diepgravende Bijbelstudie wordt afgesloten met een aantal studievragen, waardoor dit boekje uitermate geschikt is om te gebruiken in kringen waar het Woord van God besproken wordt. Graag wil ik deze studie, ook voor dit doel, hartelijk aanbevelen.

ds. J. Driessen, Moerkapelle

Kerknieuws

DOVENDIENST TE MOERKAPELLE

Op woensdag 5 september hoopt ds. W. Harinck voor te gaan in een aangepaste kerkdienst voor doven en slechthorenden in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Moerkapelle. Aanvang 15.00 uur. Horenden zijn eveneens hartelijk welkom.

BEVESTIGING EN INTREDE KANDIDAAT H.E.P. FORTUYN TE ZWIJNDRECHT

Naar verwachting is de belangstelling voor het bijwonen van de bevestigings- resp. de intrededienst van kandidaat H.E.P. Fortuyn in onze gemeente op woensdag 5 september zeer groot. Dat verblijdt ons zeer, maar levert ook een probleem op. Van de genodigden en belangstellenden zal een aantal een plaats toebedeeld krijgen in de benedenzaal van onze kerk. In deze zaal kan de dienst op een groot scherm gevolgd worden. Het leek de kerkenraad juist om belanghebbenden hierover te informeren.

Kerkenraad Gereformeerde Gemeente
Zwijndrecht

AFSCHEID DS. D.W. TUINIER VAN WAARDE

In de middagdienst van zondag 19 augustus heeft onze geliefde herder en leraar, ds. Tuinier, afscheid genomen van de gemeente van Waarde. Deze dag was het precies 5 jaar geleden dat hij het beroep naar onze gemeente aannam. Van 4 december 2013 tot 19 augustus 2018 heeft hij de gemeente in alle liefde, trouw en met veel bewogenheid en pastorale zorg mogen dienen. In vreugde

en droefheid meelevend, met een bijzonder oog voor de jeugd en de kinderen van de gemeente. In vaak zichzelf wegcijferende liefde staande naast hen die in nood en verdriet verkeerden. Daarin mocht hij, aldus ouderling G. van Veldhuisen in zijn slottoespraak, het beeld van zijn Meester vertonen.

Ds. Tuinier bediende het Woord uit Openbaring 21:6. 'En Hij sprak tot mij: Het is geschied. Ik ben de Alfa en de Omega, het Begin en het Einde. Ik zal de dorstige geven uit de fontein van het water des levens voor niet'. Het thema 'Hem, Die op de troon zit' werd uitgewerkt in drie gedachten:

1. Een ernstig woord, dat spreekt van het verleden
2. Een troostwoord, dat geldt voor het heden
3. Een nodigend woord voor de toekomst

Het is geschied. Daar gaat het ook met uw en mijn leven naar toe. Hoe zal het dan met ons zijn? Moeten we dan niet instemmen met de dichter: 'Heere, tred niet met mij in het gericht, want wie leeft er die voor U kan bestaan?' We hebben verzoening nodig, genade. Die is te verkrijgen! Nog mogen wij horen: Bekeert u, bekeert u! Waarom zult u sterven? Hij laat Jezus Christus prediken als een volkomen, algenoegzame en gewillige Zaligmaker om u te ontvangen: 'Wendt u naar Mij toe, wordt behouden'.

'Ik ben de Alfa en de Omega, het Begin en het Einde'.

Ondanks uw schuld, uw zonden en ontrouw:

'Ik ben de Alfa en de Omega, het Begin en het Einde'. 'Ik blijf altijd Dezelfde. Ik blijf de

Getrouwe. Was Hij niet de Eerste in het leven van Zijn kinderen? Hij was en blijft de Eerste in Zijn opzoekende liefde. Hij heeft hen liefgehad met een eeuwige liefde.

Als u de Heere nog niet kent, dan wil God nog de Eerste zijn in uw hart en leven. Dat heeft Hij al laten zien in uw doop. Je draagt het zegel aan je voorhoofd, dat de God van het genadeverbond ook in jouw leven de Alfa en de Omega wil zijn. Daarom kun je nog zalig worden.

Hij is ook de Laatste, het Einde. Straks komt voor Gods kinderen de dood. De laatste dag. Dan zal het klinken: Het is geschied. O, die dood, de koning der verschrikking, de laatste vijand. Maar... Hij Die de Eerste was in uw leven, Hij zal ook de Laatste zijn. Hij zal u brengen in het land van de zalige rust, waar Hij al uw tranen van uw ogen zal afwissen. Ik zal geven. Het is Gods gave. Zondaren worden zalig uit enkel genade. De Heere Zelf is de Fontein des levens. Hij geeft hen, die dorsten naar de levende God, te drinken. Als de voorsmaak al zo zoet is, wat zal het dan straks zijn als u zich mag gaan verlustigen in Hem, Die uw Liefste is. Eeuwig volmaakt drinken uit die Fontein.

Ds. Tuinier en zijn gezin werden hartelijk toegesproken door ouderling Van Veldhuisen. Na het toezingen van Psalm 134:3 legde ds. Tuinier voor de laatste maal als eigen herder en leraar de zegen op de gemeente.

Kerkenraad Gereformeerde Gemeente
Waarde,
P.J. Francke, scriba

MUTATIES KERKELIJK JAARBOEK 2018

*Pag. 157, **gemeente DEVENTER**.

Het juiste telefoonnr. van 'Scriba en regeling preekbeurten' is: (0571) 729026.

*Pag. 201, **gemeente KAPELLE-BIEZELINGE**.

Het juiste e-mailadres van de koster is: cawagenaar@hotmail.com

---

Berichten

THEMA-AVOND : DE ACTUALITEIT VAN DS. G.H. KERSTEN

Datum: donderdag 6 september

Locatie: RD-gebouw, Laan van Westenenk 12 te Apeldoorn

Aanvang: 19.30 uur

Op 6 september is het zeventig jaar geleden dat ds. G.H. Kersten overleed. Niet

alleen binnen zijn eigen kerkverband, de Gereformeerde Gemeenten, maar ook op het terrein van politiek, onderwijs en media was hij van betekenis. En nog steeds heeft zijn boodschap zeggingskracht.

Bart Bolier, ouderling van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland te Elspeet en tot voor kort godsdienstdocent in het reforma-

torisch onderwijs, schreef een toegankelijk boekje over het leven en werk van deze bekende predikant, getiteld "Kersten in kleur". Bolier wil met deze uitgave vooral bereiken dat jongeren (maar ook ouderen) geïnteresseerd raken en blijven in het gedachtegoed van ds. Kersten. Deze compacte inleiding tot het leven en werk van ds. Kersten bevat ook nieuwe feitjes en inzichten. Tijdens deze avond zal dit boek worden gepresenteerd. Medewerking aan deze avond verlenen: Ds. J.A. Weststrate, predikant van de Gereformeerde Gemeente in Nederland te El-

speet. Hij verzorgt het openingswoord. Bart Bolier, auteur. Hij spreekt over: "Een nieuw boek over ds. G.H. Kersten is (niet) overbodig."

Ds. A. Schot, predikant van de Gereformeerde Gemeente te Nunspeet. Hij spreekt over: "Wat heeft ds. G.H. Kersten ons vandaag te zeggen?"

Na de inleiding is er een forumbespreking met de inleiders.

Jongeren en ouderen zijn hartelijk welkom. Wij stellen het op prijs wanneer u zich aanmeldt via info@debanier.nl. Wilt u daarbij het aantal personen vermelden?

ZOMERCONFERENTIE VOOR STUDENTEN

De Werkgroep voor Studenten van de Gereformeerde Gemeenten belegt op vrijdag 7 en zaterdag 8 september een conferentie voor alle studenten die studeren aan een WO- of HBO-instelling.

Het thema is "Postmodernisme, geloof, cultuur en gevoel".

Op vrijdagavond wordt er een lezing gehouden door ds. H.A. van Zetten over "Postmodernisme, geloof en gevoel". De avond wordt afgesloten met een plenaire bespreking.

Op zaterdagmorgen wordt er een lezing gehouden door W.B. Kranendonk over "Postmodernisme, geloof en cultuur". Het geheel wordt afgesloten met een forumbespreking.

De conferentie wordt gehouden in het gebouw van Driestar Educatief te Gouda. Voor de eerstejaarsstudenten is er op vrijdag 7 september om 16.00 uur een introductiebijeenkomst. Inloop vanaf 15.30 uur. Voor meer informatie en de mogelijkheid om je aan te melden zie: www.werkgroepstudenten.nl

CGO-VERDIEPINGSCURSUS ISRAËL EN DE BIJBEL IN MIDDELHARNIS

In het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Middelharnis start binnenkort een cursus van vijf avonden over Israël

en de Bijbel. Deze cursus wordt door de CGO i.s.m. het Deputaatschap voor Israël georganiseerd. De cursus is een diepteboring over de thema's: 1) Jeruzalem, een lastige steen; 2) Joodse feesten en rituelen; 3) Messiasverwachting; 4) het jodendom/joodse wereld en 5) het jodendom in relatie tot het christelijk geloof. Voor meer informatie en inschrijving, zie www.cgo.nu.

JEUGDBOND - CURSUS 'BIJBELSTUDIE MET JONGEREN'

Deze cursus bestaat uit drie onderdelen:

- Hoe lees ik de Bijbel?
- Hoe zet ik een Bijbelstudie op?
- Hoe leid ik het groepsgepraak rondom de Bijbel?

Waar: kerkgebouw Gereformeerde Gemeente Ridderkerk-Slikkerveer.

Wanneer: donderdag 27 september, 11 en 25 oktober.

Cursusleiding: Dirk-Jan Nijsink.

Tijden: 19.45 tot 22.00 uur.

Kosten: € 45,- per persoon.

Voor wie: o.a. leidinggevend en leden van Bijbelstudiekringen, catecheten.

Opgeven en meer informatie: www.jbgg.nl/bijbelbezen.

JAARVERGADERING ZONDAGSSCHOLENBOND IN KRIMPEN A/D IJSSEL

Op zaterdag 8 september hoopt de Bond van Zondagsscholen haar jaarvergadering te houden in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Krimpen a/d IJssel. Spreker is ds. W.J. Karels over het onderwerp: Drie-eenheid.

Het bestuur hoopt dat vele leidinggevend van de diverse zondagsscholen aanwezig zullen zijn, maar ook andere belangstellenden zijn van harte welkom. Aanvang 9.30 uur.

VROUWENWANDELTOCHT WALCHEREN

Op zaterdag 22 september organiseert de Activiteitencommissie Gereformeerde Gemeente Yerseke speciaal voor meiden en

vrouwen (vanaf 15 jaar) een vrouwenwandeling. Start: 9.45 uur in Westkapelle. Er zijn twee routes, van 8 en 16 kilometer. De deelnameprijs is € 15,00 p.p. Opgeven: bij voorkeur via de mail: info@nieuwbouwgergemyerseke.nl of via een berichtje naar: 06-30685882.

PSALMZANGAVOND TE DORDRECHT

Psalmzangavond met bovenstem, waarvan CD-opname wordt gemaakt, op zaterdag 8 september, aanvang 19.30 uur, in de Grote Kerk te Dordrecht, m.m.v. de bovenstemgroepen Nieuw-Lekkerland, Ridderkerk en Waddinxveen.

Meditatie door ds. C. van Krimpen. Pieter Heykoop, orgel. Collecte t.b.v. de GBS.

PROJECTMANNENKOOR 'BOAZ'

Op zaterdag 27 oktober wordt er in de kerk van de Gereformeerde Gemeente in Hardinxveld-Giessendam een Hervormingsavond gehouden. Voor deze gelegenheid wordt 'Projectmannenkoor Boaz' opgericht o.l.v. dirigent Dinant Struijk en m.m.v. organist Lenard Verkamman.

Overige medewerkers zijn: muziekvereniging Euphonia Talenta, uitgaande van de Gereformeerde Gemeente te Gorinchem, ds. A.T. Huijser en student P.C. Vlot.

Het projectmannenkoor zal repeteren op vier donderdagavonden: 27 september, 11, 18 en 25 oktober, telkens van 19.45-22.00 uur. Wilt u meezingen? Stuur dan een e-mail naar acs@gergemsliedrecht.nl met vermelding van uw naam, adres, woonplaats, telefoonnr., e-mailadres, IBAN-nummer en zangstem. Aanmelden kan tot vrijdag 7 september. De projectbijdrage bedraagt € 20,- p.p.. Door het sturen van uw e-mail meldt u zich aan als lid van het projectmannenkoor en machtigt u ACS Ger. Gem. Boazkerk uw eenmalige projectbijdrage af te schrijven van uw IBAN-nummer.

De opbrengst hiervan is t.b.v. verbouw Boazkerk van de Gereformeerde Gemeente te Sliedrecht.

Kerkdiensten

ZONDAG 2 SEPTEMBER 2018

Aagtekerke 9.30 (H.D.) en 18.30 uur ds. A.P. Baaijens; Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. J. van Rijswijk; Aalst 14.00 uur ds. B. Labee; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur ds. C. Sonneveld; Alphen a/d Rijn 19.00 uur ds. H. van der Heiden;

Amsterdam 10.00 en 18.00 uur stud. P.C. Vlot; Apeldoorn 10.00 en 16.00 uur (H.D.) ds. R.A.M. Visser; Barendrecht 10.00 uur ds. C. Harinck en 19.00 uur ds. C. van Ruitenburg; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. E.J. Boudewijn; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. J. van Laar;

Beekbergen 10.00 en 19.00 uur ds. A. Schreuder; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. H.A. van Zetten; Berkenwoude 15.00 uur ds. W.A. Zondag; Bodegraven 10.00 en 19.00 uur stud. G.P. van Nieuw Amerongen; Borssele 9.30 en 18.00 uur ds. D. de Wit; Boskoop 9.30 en 16.30 uur (H.D.) ds. J.J. Tanis; Brakel 10.00 en 18.00 uur ds. M.T. Al-Chalabi; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 (H.A.) en 16.30 uur ds. A. Verschuure; Capelle a/d IJssel-West 16.00 uur kand. H.J. Agteresch; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; Delft 19.00 uur ds. M.H. Schot; Den Haag-Scheveningen 10.00 uur ds. J.

Driessen en 17.00 uur ds. R. Kattenberg; Deventer 19.00 uur ds. R.A.M. Visser; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. K. Boeder; Dordrecht 19.00 uur ds. L. Blok; Ede 9.30 en 16.00 uur ds. M. Joosse; Enkhuizen 16.00 uur ds. G. Heijkamp; Enter 9.30 uur ds. P.G. Heijkamp; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. J.B. Huisman; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. C. Hogchem; Goes 18.00 uur ds. C. Harinck; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 uur (H.D.) ds. G. Clements en 16.30 uur stud. G.P. van Nieuw Amerongen; Goudswaard 15.30 uur kand. H.E.P. Fortuyn; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. J. Schipper; Groningen 10.00 en 16.00 uur ds. D.W. Tuinier; Haamstede 10.00 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Hardinxveld-Giesendam 9.30 (H.D.) en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. M.H. Schot; Hilversum 10.00 (H.A.) en 16.30 uur (Tegenstrijdige vermelding) ds. W. Visscher; Hoedekenskerke 10.00 uur ds. C.J. Meeuse en 14.30 uur ds. A.J. de Waard; Hoofddorp 10.00 en 16.00 uur ds. A. Vermeij; Hoogvliet 15.30 uur stud. M.L. Dekker; Houten 17.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Kamperland 15.00 uur ds. G. Pater; Katwijk aan Zee 10.00 en 16.00 uur ds. J.J. van Ekeveld; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Krabbendijke 9.30 uur ds. A.T. Huijser en 18.00 uur ds. J. de Kok; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur (H.D.) ds. C. van Ruitenburg; Kruiningen 9.30 en 18.00 uur ds. M. Karens; Leerdam 19.00 uur ds. C. Sonneveld; Lelystad 16.00 uur ds. P.G. Heijkamp; Lisse 10.00 en 16.00 uur (H.D.) ds. G.J.N. Moens; Meeuwen 15.00 uur ds. J. van Rijswijk; Melissant 15.00 uur ds. S. Maljaars; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelburg-Zuid 9.30 uur ds. J. de Kok; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. S. Maljaars; Mijdrecht 18.00 uur ds. W. Visscher; Moerkapelle 19.00 uur ds. M. Joosse; Naaldwijk 9.30 uur ds. W. Silfhout en 15.00 uur ds. H.A. van Zetten; Nieuw-Beijerland 9.30 en 18.00 uur kand. H.E.P. Fortuyn; Nieuwdorp 9.30 en 18.30 uur ds. A.J. de Waard; Nieuwer ter Aa 10.00 en 15.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Nieuwerkerk 14.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Nijkerk 18.30 uur ds. A. Schot; Nisse 14.30 uur ds. A.P. Baaijens; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur (H.D.) ds. A. Schot; Oostkapelle 16.00 uur (H.D.) ds. C.J. Meeuse; Oostvoorne 18.00 uur stud. M.L. Dekker; Opheusden 10.00 en 17.30 uur ds. W. Mouw; Opperdoes 10.00 uur ds. G. Heijkamp; Ouddorp 9.30 en 18.30 uur ds. G. Pater; Oude-Tonge 10.00 (H.A.) en 18.00 uur ds. A.J. Gunst; Poortugaal 16.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Puttershoek 18.30 uur kand. H.J. Agteresch; Rhenen 10.00 en 18.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk 9.30 uur kand. H.J. Agteresch en 19.00 uur ds. J.J. van Ekeveld; Ridderkerk-Slikkerveer 16.30 uur ds. W. Silfhout; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. C.A. van Dieren; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur ds. J.W. Verweij; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. S.W. Janse; Rilland-Bath 14.00 uur ds. D. de Wit; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 uur ds. H. Paul en 16.30 uur ds. J. Driessen; Rotterdam-Centrum 19.00 uur ds. A. Verschuure; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 en 16.30 uur ds. G. Hoogerland; Rotterdam-Zuidwijk 10.00

uur ds. C.G. Vreugdenhil en 19.00 uur ds. G.J. Baan; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur kand. M. Blok; Scherpenzeel 15.30 uur ds. J.B. Huisman; Sint Philipsland 14.30 uur ds. P.D. den Haan; Sliedrecht 18.00 uur ds. A.T. Huijser; Soest 9.30 en 16.00 uur ds. H. van der Heiden; Spijkenisse 19.00 uur ds. H. Brons; Sprang-Capelle 15.00 uur ds. P. Mulder; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. J.B. Zippro; Terwolde - De Vecht 14.30 uur (H.D.) ds. A. Schreuder; Tholen 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. P.D. den Haan; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur ds. P. Mulder; Uddel 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. G. van Manen; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. E. Bakker; Veenendaal 9.30 en 16.30 uur (H.D.) ds. B. Labee; Vlaardingen 10.00 en 16.30 uur ds. H. Brons; Vlissingen 16.00 uur ds. G.J. Baan; Waarde 9.30 uur ds. G.J. Baan; Werkendam 15.00 uur ds. E. Bakker; Westzaan 15.30 uur stud. P.C. Vlot; Wierden 15.00 uur ds. S.W. Janse; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W.A. Zondag; Wolphaartsdijk 14.00 uur ds. G.J. Baan en 18.30 uur ds. C.J. Meeuse; Yerseke 9.30 en 14.00 (H.D.) en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; Zoetermeer 10.00 en 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Zwijndrecht 15.30 uur ds. A.T. Huijser.

DINSDAG 4 SEPTEMBER 2018

Capelle a/d IJssel-West 19.45 uur ds. A.P. Baaijens; De Valk-Wekerom 19.30 uur (GBS-dienst) ds. A. Verschuure; Drachten 19.30 uur ds. A.T. Huijser; Ede 19.30 uur ds. M. Joosse; Hilversum 19.45 uur ds. J.J. Tanis; Nieuw-Beijerland 19.30 uur ds. A. Schot; Stolwijk 19.30 uur (voor de evangelisatie) stud. G.P. van Nieuw Amerongen; Tholen 19.30 uur (voor de zending) ds. S. Maljaars; Tricht-Geldermalsen 19.00 uur (uitzendingdienst) ds. P. Mulder; Uddel 19.30 uur ds. G. Beens.

WOENSDAG 5 SEPTEMBER 2018

Barneveld-Zuid 19.30 uur ds. J. van Laar; Kampen 14.30 uur ds. A. Schot en 19.00 uur (intredienst) ds. D.W. Tuinier; Meeuwen 19.30 uur ds. K. Boeder; Moerkapelle 19.30 uur (dovendienst) ds. W. Harinck; Ooltgensplaat 19.30 uur ds. C. van Krimpen; Rhenen 14.00 uur (huw.bev.) ds. F. Mulder; Scherpenzeel 19.30 uur (voor de evangelisatie) ds. S.W. Janse; Waardenburg 19.30 uur ds. J. Schipper; Zwijndrecht 14.30 uur ds. P. Mulder en 19.00 uur (intredienst) kand. H.E.P. Fortuyn.

DONDERDAG 6 SEPTEMBER 2018

Barneveld-Zuid 13.30 uur (huw.bev.) ds. J. van Laar; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 14.00 uur (huw.bev.) ds. A. Verschuure; 's-Gravenzande 19.45 uur ds. J.W. Verweij; Hoofddorp 19.45 uur ds. F. Mulder; Kootwijkerbroek 14.15 uur (huw.bev.) ds. G. Beens; Lisse 14.00 uur (huw.bev.) ds. G.J.N. Moens; Melissant 19.30 uur ds. L. Blok; Mijdrecht 19.30 uur ds. W.J. Karels; Naaldwijk 19.45 uur ds. P. Mulder; Nieuwer ter Aa 19.30 uur ds. B.J. van Boven; Nisse 19.30 uur ds. G. van Manen; Nunspeet 15.30 uur (huw.bev.) ds. A. Schot; Oud-Beijerland 19.30 uur (GBS-dienst) ds. J. van Rijswijk; Poortugaal 19.30 uur (voor de zending) ds. J.M.D. de Heer; Rhenen 13.30 uur (huw.bev.) ds. F. Mulder; Ridderkerk 19.30 uur ds. M. Joosse; Sint Annaland 19.30 uur ds. G. Pater; Werkendam 19.30 uur (voor de zending) ds. W. Harinck.

VRIJDAG 7 SEPTEMBER 2018

Aalburg 15.15 uur (huw.bev.) ds. J. van Rijswijk; Hendrik-Ido-Ambacht 14.00 uur (huw.bev.) ds. M.H. Schot; Kootwijkerbroek 14.00 uur (huw.bev.) ds. G. Beens; Middelburg-Centrum 14.30 uur (huw.bev.) ds. J.M.D. de Heer; Nieuwerkerk 14.30 uur (huw.bev.) ds. A.P. Baaijens; Nunspeet 14.30 uur (huw.bev.) ds. A. Schot; Oud-Beijerland 14.30 uur (huw.bev.) ds. H.A. van Zetten; Ridderkerk 14.00 uur (huw.bev.) ds. A.T. Huijser; Veenendaal 13.30 uur (huw.bev.) ds. B. Labee.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 2 SEPTEMBER 2018

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2, Alkmaar) 10.00 uur evang. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur evang. J. Krijgsman; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 12.00 uur (Bijbeluur) evang. S. de Visser en 16.00 uur leesdienst; Merkssem (Jaak de Boeckstraat 21-23, Merkssem) 10.00 uur evang. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 11.00 en 18.30 uur evang. H.J. van den Boogaart.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

INDIEN DE HEERE WIL EN WIJ LEVEN

Advertenties

T.h. ruime **vakantiewoning** in natuurlijke omgeving **Veenendaal** (3 sl.k.).
Voor inl. 0612448849

(Herfst)vakantie of een paar dagen er tussenuit in de **Duitse Pfalz?** Wij verhuren twee zeer ruime **vakantiewoningen**, geschikt voor zowel klein als groot gezelschap. Ook verhuren we **fietsten!**
Info: www.beth-etham.de of onder tel.nr. 0049-6385-92 555 77 (Nederlandstalig)

Te huur: kamer in Lunteren met eigen kookgelegenheid, douche en wc, dichtbij station, v.a. feb. voor j. vrouw/ studente.
Voor info: 0318 486883

Mediation of bemiddeling nodig?

Bel 030 - 760 10 00 of mail
mr.pjdenboef@jdb-advocaten.nl

Janssens ■ Den Boef
advocaten

Bedroefd, maar ook dankbaar voor alles wat zij in haar leven voor ons heeft mogen betekenen, delen wij mee dat door de Heere uit ons midden is weggenomen mijn geliefde en zorgzame moeder, schoonmoeder, onze grootmoeder, overgrootmoeder, betovergrootmoeder en mijn pleegmoeder

Elizabeth Moerkerken - Kwakernaat

sinds 12 november 1966 weduwe van Jan Moerkerken

's-Gravendeel, 12 maart 1923

Ridderkerk, 21 augustus 2018

A. Moerkerken
H.J. Moerkerken - van der Wulp
Kleinkinderen, achterkleinkinderen
en achterachterkleinkind
Emhe van Duin

Correspondentieadres:
Fam. A. Moerkerken
Händelstraat 1
2901 JC Capelle aan den IJssel

De begrafenis heeft zaterdag 25 augustus plaatsgehad op begraafplaats Waalhoven, Tiendweg 47 te Krimpen aan den IJssel.

HULP NA EEN *ongeval*

Bent u slachtoffer van een ongeval? Heeft u hierdoor schade? DB Letselschade kan u geheel kosteloos begeleiden bij het verhalen van uw schade.

db-letselschade.nl
0252-701108

Toe aan het opruimen en/of onderhouden van uw (kerkelijk) orgelspel?

Meld u dan aan bij de lespraktijk van Gijsbert Lekkerkerker (vak-organist) in de Herv. Kerk van Harmelen, Veen en Puttershoek. B.v. om de 14 dagen. Orgellessen vanaf 7 jaar en ouder. Orgelliteratuur, improvisatie (Psalm met 12 variaties). Harmonieleer en registratie is ook mogelijk. Plus 2x per jaar het zelf bespelen van grote 3-klavierorgels in Nederland.

Info: Gijsbert Lekkerkerker, tel: 0348 444780,
e-mail acg.lekkerkerker@planet.nl
website: www.gijsbertlekkerkerker.nl

Vanaf nu te huur ons zomerhuisje in buitengebied Nunspeet.

Prachtige omgeving. 25 euro p.d., herfstvakantie 250 euro p.w.
Voor info: 0341 256792 of polinderg@hotmail.com

Overnachten in de Wielewagen op Grevelande. Op loopafstand van de kerk. Saamhorigheid. Bij Slikken van Flakkee en 20 min. vanaf zee. Hartelijk welkom bij Lies en Beijke vd Velde. Tel. 0187 669317 www.grevelande.nl

**PSALMZANGAVOND
OPHEUSDEN GER. GEM.
m.m.v. Chr. Urker Visserskoor Crescendo
D.V. 15 september 2018**

Te huur: Ruime vakantiewoning op rustig park in ZOUTELANDE, op loopafstand van strand. Voorzien van alle gemakken en geschikt voor oudere echtparen door gelijkvloers wonen en slapen. Kijk op de website: www.springvloed13.nl of bel 0118-581664 of 06-36016064

Te huur in **ZEELAND:** sfeervolle vakantiewoning, van alle gemakken voorzien. Vrij vanaf 14 september. www.boerderijvakantiezeeland.nl
Tel. 0113-302209

CURSUSGODSDIENSTONDERWIJS

WELKOM OP DE CGO

Reeds aangemeld voor één van de CGO-cursussen?

De CGO A-/B-cursussen starten op D.V. zaterdag 8 september in Amersfoort, Dordrecht, Goes en Rijssen. In Gouda start de A-/B-cursus op donderdag 6 september.

Cursisten kunnen zich inschrijven voor een van de C-cursussen (locaties Amersfoort, Dordrecht, Goes) die 22 september a.s. van start gaan.

U kunt zich ook aanmelden voor korte leergangen met diverse thema's:

Leergang Israël en de Bijbel (Zoetermeer),

Verdiepingscursus Israël en de Bijbel (Middelharnis),

Leergang Evangelisatie (Julianakerk, Dordrecht),

Leergang Vervolgde kerk (Rijssen),

Leergang 'In het spoor van Dordt' (Gouda),

Institutiēcursussen

(Veenendaal en Goes)

Voor aanmelding en informatie: www.cgo.nu

KOSTER

EEN ZORGZAME BEGRAFENIS

Stationsweg 419, 3925 CD Scherpenzeel

Scherpenzeel / Barneveld e.o. (24/7):

033 277 0555

Tarieven en gratis wilsbeschikking op:
www.kosterbegrafenisonderneming.nl

open
HUIS

OORDEN

staete

115 huurappartementen in Rotterdam

WWW.OORDENSTAETE.NL

Iedere **donderdag-
middag** van 15:00
tot 18:00 uur:

open HUIS

Kom de
model-
woning
BEKIJKEN!

Het voormalige Avondrust wordt momenteel grondig gerenoveerd. Wilt u een appartement huren in Oorden Staete Rotterdam? Bezoek het open huis!

Indicatie huurprijs:
€ 630 tot € 830 per maand
Lage energiekosten (label A+)

Meer informatie?
010 207 58 58 (Cedrah)

Oorden Staete
Nudenoord 38
3079 ZH Rotterdam

Weer naar school!

Inmiddels zijn de scholen weer begonnen. En daar zijn de studenten van de John Calvin School in Nigeria maar al te blij mee! Want wie naar deze school gaat, mag zich met recht een gemotiveerde student noemen. Hier is het onderwijs wat waard. Iedere ochtend is er een gezamenlijke dagopening, waarbij er gezongen wordt en één van de studenten uit de Bijbel voorleest. En daar hebben de jongeren wat voor over. Want hoewel de overheidsscholen gratis zijn, moet er voor christelijk onderwijs betaald worden. De allerarmsten ontvangen daarom een studiebeurs via de kerk. Zo krijgen ook de arme, maar slimme en gemotiveerde jongeren een kans op een hoopvolle toekomst!

Helpt u mee?
IBAN NL52 INGB 0000 307447
o.v.v. John Calvin School Nigeria

**bijzondere
noden**
handen van de kerk

STEUN REFORMATORISCH ONDERWIJS IN NIGERIA!

ANDANTE
-orgelcentrum-

Uw dealer van
**Johannus
Monarke
Content
Domus
Viscount
Mixtuur**
(Hauptwerk orgels)

* Ruim assortiment bladmuziek (ook klavar)
* Verkoop en verhuur, ook voor zaal en kerk
* Collectie kleine blaasinstrumenten

Industrielaan 26 • Veenendaal • tel 0318 - 50 50 63
www.andanteorgels.nl

Welkom op onze site!
Ruim 60.000 boeken op:
www.derooboeken.nl

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING
P.H. VAN DER LEER
Veenendaal Rhenen

Voor een persoonlijke en betrokken begeleiding
bij het verzorgen van alleen begrafenissen

P.H. van der Leer

T 0318 - 526641 E info@phvanderleer.nl
M 06 - 46376232 W www.phvanderleer.nl

Waarom Paul Roescher?
Wij geven u twaalf redenen! **1**

Hoog in kwaliteit!

Magnolia hoekkeuken Keuken compleet inclusief apparatuur.

Kraakprijs!
2248,-

PAUL ROESCHER
KEUKEN • BAD • VLOER • HAARD

Totaal 17.500 m2 in Rijssen en Apeldoorn
Tel. 0548 530 350 www.paulroescher.nl

kina
begravenisverzorging

D.W. Schipper J. Kooijman
010-458 31 12 0182-58 39 32
Capelle a/d IJssel Gouda

Dag en nacht bereikbaar

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

De Vluchtheuvel
Christelijke psychosociale hulpverlening uitgaande van de Gereformeerde Gemeenten

Samen aan de slag Betrokken en vertrouwd

Breed aanbod van hulp bij relatie- en persoonlijke problemen

Professionele christelijke hulp voor kinderen, jongeren en volwassenen
Gesprekslocaties bij u in de buurt
Veelal gereduceerde tarieven

www.stichtingdevluchtheuvel.nl / Tel: 0113-213098

ORGELBOUW ADVIES COMMISSIE

een betrouwbare partner!

- NIEUWBOUW
- RESTAURATIE
- OVERPLAATSING
- ONDERHOUD

ook voor akoestische vraagstukken

Voor meer informatie:
Dhr. H. den Hollander
T (010) 435 44 35
E h.den.hollander@kliksafe.nl

VOGG

VERENIGING ORGANISTEN GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Colofon

de Saambinder *Bewuste keuze*

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. G.J. van Aalst

Redacteurs: ds. B. Labee, J. van 't Hul

Redactiesecretaris: J.J. Verhage

Bijdragen van medewerkers

ds. G.J. van Aalst
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
T 0186-576990
E gjvanaalst@kliksafe.nl

Boeken ter recensie en vragen voor rubriek "Vraag en antwoord"

ds. B. Labee
Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
T 0318-51 35 97
E b.labee@kliksafe.nl

Meditaties

J. van 't Hul
Lierdererf 19, 7364 BD Lieren
T 06-57773987
E jvthul@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten

J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk
T 0180-420865, F 0180-423583
E jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd van kerknieuws en berichten: uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk

Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening, postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan

Verloop drukkerij
postbus 33, 2950 AA Alblasserdam
T 078-6912899
E saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk donderdag vóór de week van verschijning aangeleverd te zijn. Rouwadvertenties uiterlijk maandagmorgen 9 uur.

Advertenties € 1,35 per mm.
Familieberichten € 0,45 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden

IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v. De Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementenprijzen

(bij vooruitbetaling):

voor Nederland: € 14,00 per halfjaar (te betalen per 1 april en 1 oktober) voor het buitenland*: € 150,00 per jaar *afwijkend tarief voor:
Canada: \$ 165, USA: \$ 140

Correspondentieadres Noord-Amerika

Mr. A.M. Berman
3340 Culp Rd. Unit 11
Vineland Stn. ON LOR 2E0
T 905 562 1331
E amberman47@gmail.com

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden bijdragen, kerknieuws, berichten en advertenties zonder overleg aan te passen, in te korten of zonder opgave van reden niet te plaatsen.

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

Ds. Labee over: Jefta's dochter [1]

Is het mogelijk om iets te schrijven over Jefta en zijn gelofte? Is zijn enige dochter echt geofferd ten brandoffer?

Jefta's Godsvreze

Er zijn heel wat gedachten over deze geschiedenis in Gods heilig Woord. Soms wordt Jefta getekend als een dubieuze figuur. Men wijst op zijn afkomst (een hoerenkind lezen we in Richteren 11:1), op zijn roof- en strooptochten (11:3) en dan nog die 'wonderlijke' gelofte (11:30,31). Maar moeten we dat eerste Jefta aanrekenen? Waren vervolgens die tochten niet gericht tegen de vijand van het volk Israël, de Ammonieten die al achttien jaar de nakomelingen van Jakob onderdrukten en vertraden (10:8)? En hebben we die gelofte dan wel begrepen?

Nauwkeurige bestudering van dit Schriftgedeelte doet - naar de stellige overtuiging van ondergetekende - toch ander licht vallen op deze richter. Mogen we op drie opmerkelijke zaken wijzen? Allereerst horen we van Jefta's *afhankelijkheid*. We lezen in vers 9b: 'Zo gijlieden mij wederhaalt om te strijden tegen de kinderen Ammons, en de HEERE hen voor mijn aangezicht geven zal, zal ik u dan tot een hoofd zijn?' Die woorden zouden we eigenlijk niet verwachten uit de mond van deze man. Ongetwijfeld heeft hij al vele successen behaald en in elk geval naam gemaakt als krijgsoverste, maar hij kan het niet in eigen kracht: 'en de HEERE hen voor mijn aangezicht geven zal'. Dat doet denken aan de uitdrukking: 'eigen krachten te verachten, wordt op Jezus' school geleerd'. Als tweede blijft het *eerste werk* van Jefta opmerkelijk. We lezen in vers 11b: 'En Jefta sprak al zijn woorden voor het aangezicht des HEEREN te Mizpa'. Jefta stort heel zijn hart uit voor de HEERE. Treffend is ten derde Jefta's *kennis van de Heilige Schrift*. Gods Geest maakt toch altijd Woordchristenen? Jefta stuurt boden naar Ammon. Onze kanttekenaar schrijft daarbij: 'Dit is een zeer wijze en aanmerkelijke daad van Jefta, dat hij

betrachtende Gods bevel, (Deut. 2:19), eerst begeerd heeft te weten de oorzaken die de Ammonieten tot deze krijg mochten hebben bewogen, en daarop hun koning met vele zeer bondige redenen zoekt te overtuigen en tot afstand te bewegen; dienende dit alles tot vrijwaring en gerustheid zijner consciëntie, alsook tot versterking van Israël'. De Heere had bevolen om zo te handelen met de kinderen van Lot! Al lezen we keer op keer in het Richterenboek dat iedereen maar doet wat goed lijkt in eigen oog (vroom of goddeloos), Jefta gaat in het rechte spoor van Gods Woord. Een richter met ware Godsvreze.

Jefta's gelofte

Als het overleg met de vijand niet baat, begint de strijd. En aan de vooravond van die veldslag klinkt Jefta's gelofte, naar wij menen niet lichtvaardig, maar met een geladen inhoud: 'Indien Gij de kinderen Ammons ganselijk in mijn hand zult geven, zo zal het uitgaande dat uit de deur van mijn huis mij tegemoet zal uitgaan, als ik met vrede van de kinderen Ammons wederkom, dat zal des HEEREN zijn, en ik zal het offeren ten brandoffer'. Er zijn meerdere verklaringen mogelijk, maar wij menen dat Jefta niet gedacht heeft aan een rund of schaaap. Die dieren komen toch niet uit en tegemoet zoals een hond? En dat zou toch geen passend offer zijn na een grote overwinning en vrijheid na achttien jaar onderdrukking? Nee, Jefta heeft gedacht aan zijn ongehuwde dochter. Hij legt zichzelf en zijn geslacht in de hand van de Heere. Het liefste wat hij had (zijn vrouw was waarschijnlijk gestorven), zijn enige hoop op nakomelingen. Alsof hij hiermee zegt: doe maar Heere wat goed is in Uw ogen. Hierachter ligt waarschijnlijk de gedachte dat een bastaard naar Deuteronomium 23:2 niet in de openbare volksvergadering mocht komen. We hopen volgende keer Deo Volente nog iets te schrijven over de afloop. Graag wijzen we tenslotte van Jefta af om heen te wijzen naar de meerdere Jefta, Jezus Christus. Jefta was bereid tot een groot offer, maar Zijn Meerdere heeft Zichzelf van eeuwigheid bereid verklaard en in de tijd opgeofferd om Gods deugden te verheerlijken. En meer dan de overwinning van Jefta is de eeuwige verlossing die Hij aanbracht.

VRAAG?

Heb jij/hebt u ook een vraag? Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van De Saambinder kun jij/kunt u mailen naar ds. B. Labee of hem per post toezenden (zie colofon). Er volgt -zo mogelijk- altijd een reactie.

Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor de lezers, volgt een antwoord op jouw/uw vraag in een nummer van De Saambinder.

Graag wel wat geduld. Er liggen nog tientallen vragen op een reactie te wachten.